

Утвърждавам: /п/
Директор: Димитър Петров

**Годишна училищна програма
за предоставяне на равни възможности и за
приобщаване на учениците от
уязвими групи**

Учебна 2018/2019 година

Настоящата програма е приета на заседание на ПС /Протокол № 14 от 11.09.2018 год./

Утвърдена със заповед на директора на училището № РД-10-598 от 13.09.2018 год.

1.1. Нормативно основание:

Училищната програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи е разработена на базата на следните нормативни документи:

- **Закон за предучилищното и училищното образование;**
- **Закон за закрила на детето;**
- **Етичен кодекс на работещите с деца;**
- **Закон за защита от дискриминация;**
- **Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020)**

1.2. Характеристика на програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи:

Програмата следва основните принципи в системата на предучилищното и училищното образование, а именно:

- **равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;**
- **равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование;**
- **запазване и развитие на българската образователна традиция;**
- **хуманизъм и толерантност.**

Програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи е част от цялостната училищна политика за осигуряване на подкрепа за личностно развитие на учениците; за изграждане на позитивен организационен климат; за утвърждаване на позитивна дисциплина; за развитие на училищната общност. Тя е обвързана с целите на приобщаващото образование като процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването, към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Програмата осмисля образователната интеграция като институционален процес, при който образователни субекти, носители на етнокултурни специфики, си взаимодействат в единна образователна среда, като в процеса на обучение и възпитание формират интеркултурни компетентности и споделени граждански ценности, запазвайки своята етнокултурна идентичност и получавайки равни възможности за социална реализация.

Програмата е обвързана с въпроса за грамотността като основен фактор за личен и обществен просперитет и с решаващо значение за способността на човека да се развива като личност, да се учи през целия живот и да участва пълноценно в обществото.

Програмата регламентира предоставянето на обща и допълнителна подкрепа на ученици с обучителни затруднения; на ученици, които не владеят български език; деца в риск; ученици от малцинствени етнически групи; ученици с девиантно поведение; ученици със специални образователни потребности.

1.3. Цели на програмата:

Програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи има следните цели:

- ✓ осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на учениците;
- ✓ създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;
- ✓ прилагане на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите;
- ✓ утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система;
- ✓ осъществяване на превенцията на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях;
- ✓ насърчаване и повишаване на равнището на грамотността на учениците;
- ✓ осъществяване на превенция, мотивация и преодоляване на проблемно поведение на учениците.

1.4. Задачи на програмата:

- ✓ да се осъществи екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
- ✓ да се организира допълнително обучение по учебни предмети при условията на Закона за предучилищното и училищното образование;
- ✓ да се организират допълнителни модули за деца, които не владеят български език; допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
- ✓ да се планират дейности, насочени към повишаване нивата на базовата и функционалната грамотност, както и към насърчаване на интереса и общуването с книгата;
- ✓ да се осъществи кариерно ориентиране на учениците;
- ✓ да се организират дейности, насочени към мотивация и разгръщане на личностовия потенциал на учениците като: занимания по интереси; библиотечно-информационно обслужване; поощряване с морални и материални награди;
- ✓ да се създадат предпоставки за успешна социализация на децата и учениците от етническите малцинства;
- ✓ да се реализират дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- ✓ да се осъществят дейности за ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
- ✓ да се осъществява грижа за здравето на учениците.

2. Направления и дейности по програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи в ОУ „Христо Ботев” – с. Ръжево Конаре

⇒ **Направление екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти**

Дейности:

Ниво училище

1. Обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики между учителите при работата им с едни и същи деца и ученици с цел повишаване ефективността на педагогическите подходи;
2. Провеждане на сбирки на методическите обединения по актуални проблеми на образователно-възпитателния процес;
3. Сътрудничество между учителите и училищния психолог.

Ниво клас

1. Обсъждане на проблеми и сътрудничество между класния ръководител и учителите по отделните учебни дисциплини при решаване на възникнали проблемни ситуации в хода на образователно-възпитателния процес;
2. Провеждане на психологически тренинги във връзка с актуални потребности на вътрешногруповата динамика в отделните класове.

Ниво урочна дейност

1. Използване на ресурсите на урочната дейност с възпитателна цел и с оглед индивидуалните потребности на учениците от съответния клас

⇒ **Направление допълнително обучение по учебни предмети**

Дейности:

1. Провеждане на консултации и допълнителни занимания с ученици със затруднения по отделните учебни дисциплини;
2. Използване на метода „връстници обучават връстници” при преодоляване на обучителните затруднения;
3. Индивидуална и групова работа с логопед и/или психолог при установяване на езикови и/или емоционално-поведенчески затруднения;
4. Изготвяне на план за действие за обща подкрепа за ученици;
5. Обмяна на информация и на добри педагогически практики между педагогическите специалисти.

⇒ **Направление допълнителни модули за ученици, които не владеят български език**

Дейности:

Ниво училище

1. Включване на учениците, които не владеят български език, в групи по интереси с цел приобщаване към училищната общност и мотивация за усвояване на български език;
2. Провеждане на консултации с родителите на учениците, които не владеят български език, и оказване на подкрепа за насърчаване на децата при усвояването на езикови умения;
3. Изготвяне на план за действие за обща подкрепа за ученици.

Ниво клас

1. Използване на метода „връстници обучават връстници“ за стимулиране на ангажираността на учениците към усвояване на български език;
2. Провеждане на допълнителни консултации и занимания с учениците, които не владеят български език;
3. Работа по мотивация на учениците за усвояване на български език.

Ниво урочна дейност

1. Използване на индивидуален подход в урочната работа с учениците, които не владеят български език.

⇒ **Направление допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове**

Дейности:

1. Насърчаване на учениците за посещаване на допълнителни консултации по учебни предмети извън редовните учебни часове;
2. Провеждане на допълнителни консултации по учебни предмети извън редовните учебни часове;
3. Стимулиране на учениците за участието им в допълнителните консултации по учебни предмети извън редовните учебни часове.
4. Обмяна на информация и на добри педагогически практики между педагогическите специалисти.

⇒ **Направление повишаване нивата на базовата и функционалната грамотност и насърчаване на интереса към общуването с книгата**

Дейности:

Ниво училище

1. Диагностициране на пропуските по отношение на базовата и функционалната грамотност на учениците;
2. Предоставяне на допълнително обучение по български език и литература и мониторинг на напредъка при усвояването на нормите на езика;
3. Провеждане на интердисциплинарни състезания и олимпиади (например олимпиада от типа „Знам и мога”);
4. Подкрепа на родителите в качеството им на основни възпитатели на децата:
 - Организиране на информационни срещи с родители за подкрепа на ученици, които имат проблеми с езиковото развитие;
 - Организиране на тематични родителски срещи с родителите на ученици от етническите малцинства за значимостта на функционалната грамотност.
5. Провеждане на училищни инициативи за подаряване и размяна на детски и юношески книги.

Ниво клас

1. Оказване на индивидуална подкрепа на учениците, които имат трудности при четене;
2. Идентифицирането на причините за съществуващите четивни проблеми при учениците и работа за тяхното преодоляване;
3. Реализиране на класни идейни проекти: „Аз прочетох тази книга. Прочети я и ти”;
4. Изграждане на кът за четене в класната стая “Класна библиотека”;
5. Организиране и провеждане на състезания по четене на книги.

Ниво урочна дейност

1. Акцентиране върху функционалната грамотност в урочната дейност чрез включване на въпроси и задачи, които да провокират мисленето и прилагането на наученото в нови и непознати ситуации за решаване на казуси от ежедневието;
2. Организиране и провеждане на състезания по граматика.

⇒ **Направление кариерно ориентиране на учениците**

Дейности:

Ниво училище

1. Организиране и провеждане на дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

Ниво клас

1. Организиране на срещи с представители на различни професии с цел информиране и запознаване на учениците с отделни сфери на професионална изява;
2. Организиране и провеждане на срещи с представители на центрове за кариерно ориентиране;
3. Изготвяне на презентации за различни професии и техните особености;
4. Посещение на бизнес центрове, административни учреждения и

институции, производствени центрове с цел запознаване със спецификата на професиите, упражнявани в тях.

Ниво урочна дейност

1. Обвързване на учебния материал по отделните учебни дисциплини с въпросите на кариерното ориентиране на учениците.

⇒ **Направление занимания по интереси**

Дейности:

1. Организиране и провеждане на групи за занимания по интереси с цел развитие на способностите и на компетентностите на учениците по отделни учебни дисциплини, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство.
2. Организиране и провеждане на различни мероприятия, презентирани постиженията на учениците в заниманията по интереси;
3. Ангажиране на родителите на учениците към дейностите в заниманията по интереси чрез провеждане на различни инициативи от типа „Творя и създавам заедно с мама и татко”;
4. Сформиране на училищен ученически театрален състав.

⇒ **Направление библиотечно-информационно обслужване**

Дейности:

1. Осъществяване на свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация;
2. Информирание на учениците относно ресурсите на училищната библиотека;
3. Организиране и провеждане на дейности, насочени към изграждане на умения у учениците за ефективно използване на интернет пространството за извличане на информация и повишаване на качеството на знанията и компетентностите им.

⇒ **Направление грижа за здравето**

Дейности:

Ниво училище

1. Осигуряване на достъп на учениците до медицинско обслужване и програми за здравно образование и за здравословен начин на живот;

2. Организиране на тематични родителски срещи по актуални проблеми, касаещи здравословното състояние на учениците.

Ниво клас

1. Провеждане на здравни беседи по теми, актуални за отделните образователни етапи и възрастови особености на учениците;
2. Организиране на срещи с представители на институции, ангажирани с грижата за здравето на подрастващите;
3. Организиране на дейности по превенция на тютюнопушенето и употребата на алкохол и психоактивни вещества.

Ниво урочна дейност

1. Използване на учебни материал по отделните учебни дисциплини за формиране на знания и компетентности у учениците за грижа за здравето, здравословен начин на живот и профилактика на някои социално-значими заболявания.

⇒ **Направление поощряване с морални и материални награди**

Дейности:

1. Провеждане на практики за поощряване на учениците с морални и с материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност.
2. Обвързване на всички видове училищни дейности с възможност за морално и материално стимулиране на постиженията в различните сфери.
3. Използване на поощряването с морални и материални награди на ученици от уязвимите групи за възпитателни и корекционни цели.

⇒ **Направление дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение**

Дейности:

Ниво училище

1. Организиране и провеждане на училищни дейности за развитие на компетентностите на всички членове на училищната общност за противодействие на насилието и преодоляване на проблемно поведение;
2. Сформиране на училищен координационен съвет по прилагане Механизма за противодействие на училищния тормоз, изграждането на училищната политика за противодействие на тормоза в училище и прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда;

3. Повишаване на информираността на педагогическите специалисти относно спецификата на проблемното поведение на учениците и начините за справяне с него;
4. Повишаване на информираността на педагогическите специалисти относно причините, проявленията и формите на насилие сред учениците и начините за справяне с него;
5. Осъществяване на сътрудничество с външни на училището институции, ангажирани с превенция и противодействие на насилието и проблемното поведение сред учениците;
6. Осъществяване на съвместни дейности и сътрудничество с родителите по въпросите за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на техните деца;
7. Провеждане на индивидуална и групова психологическа работа с ученици, насочена към превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
8. Използване на ресурсите на посредничеството при разрешаване на конфликтни ситуации в училищна среда.

Ниво клас

1. Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката;
2. Осъществяване на градивна комуникация между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;
3. Създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
4. Насочване на детето и ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
5. Осигуряване на индивидуална подкрепа за ученика с проблемно поведение от личност, която той уважава (практика на наставничество);
6. Участие на ученика с проблемно поведение в дейности в полза на класа и училището.

Ниво урочна дейност

1. Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове и обвързването им с проблема за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

⇒ Направление ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения

Дейности:

Ниво училище

1. Изграждане и функциониране на информационна система за проследяване на децата в риск – училищна картотека;

2. Планиране на дейности за подкрепа на учениците от уязвимите етнически общности за продължаване на образованието им;
3. Осъществяване на сътрудничество и приемственост между учителите в отделните образователни етапи и по отделните учебни дисциплини с цел превенция на обучителни затруднения на учениците;
4. Осъществяване на сътрудничество с родителите и оказване на помощ и подкрепа в родителстването с оглед преодоляване на обучителните затруднения на техните деца;
5. Осъществяване на психологическа работа с деца с обучителни затруднения и с техните родители.

Ниво клас

1. Използване на метода „връстници обучават връстници” за взаимопомощ и подкрепа на ученици с обучителни затруднения;
2. Използване на ресурсите на диагностичните проучвания с цел ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения на учениците;
3. Осъществяване на подкрепа и допълнителна работа с ученици с обучителни затруднения или попадащи в съответната рискова група;
4. Индивидуална работа с учениците за мотивация за преодоляване на обучителните затруднения.

Ниво урочна дейност

1. Прилагане на индивидуални подходи в работата с ученици с обучителни затруднения;
2. Провеждане на допълнителни занимания и консултации с учениците.

⇒ **Направление успешна социализация учениците от етническите малцинства**

Дейности:

Ниво училище

1. Провеждане на информационни кампании сред родители и общественост за разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на децата и учениците от етническите малцинства;
2. Специализирана работа с родителите за по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес;
3. Назначаване на „помощник на учителя“ в класове, в които има необходимост от допълнителни образователно-възпитателни дейности с деца и ученици от етническите малцинства;
4. Осъществяване на сътрудничество с извънучилищни институции, ангажирани с проблемите на социализацията на учениците от етническите групи.

Ниво клас

1. Включване на учениците от малцинствените групи във всички форми на класни занимания и организирани мероприятия на класа;
2. Насърчаване на участието на децата от малцинствените групи в социалния живот на класа чрез поставяне на персонални задачи и ангажименти;
3. Насърчаване на участието на учениците от малцинствените групи в групи по интереси;
4. Представяне и запознаване на връстниците с етно-културните особености, традиции и обичаи на етническите групи, към които принадлежат отделните ученици;
5. Използване на метода „връстници обучават връстници” при подпомагане на учениците от малцинствените групи с обучителни затруднения;
6. Насърчаване на атмосфера на толерантност, приемане и подкрепа спрямо учениците от малцинствените групи.

Ниво урочна дейност

1. Използване на ресурсите на екипната работа в урочната дейност за целите на успешна социализация на учениците от етническите малцинства.

3. Очаквани резултати на училищната програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи:

Реализацията на програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи предполага следните очаквани резултати:

- ⇒ Постигане на основните цели на програмата;
- ⇒ Успешно осъществяване на училищната политика за осигуряване на подкрепа за личностно развитие на учениците в ОУ „Христо Ботев”;
- ⇒ Осъществяване на приемане и подкрепа на индивидуалността на всеки ученик;
- ⇒ Зачитане на разнообразието от потребности на всички ученици;
- ⇒ Развитие на училищната общност чрез реализиране на ефективно сътрудничество и екипност в работата на педагогическите специалисти в ОУ „Христо Ботев”;
- ⇒ Повишаване на качеството на образователно-възпитателния процес в ОУ „Христо Ботев”;
- ⇒ Възпитаване на учениците в ОУ „Христо Ботев” в духа на националните, общочовешките и гражданските ценности.

4. Ресурси за изпълнение на училищната програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи:

Реализирането на училищната програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи се основава на ресурсите педагогическите специалисти, работещи в ОУ „Христо Ботев”, на ресурсите на извънучилищни институции и организации, ангажирани с проблемите на

приобщаването на децата и учениците от уязвими групи, както и на ресурсите на гражданското сътрудничество с родителите на учениците.